

**Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**



**Sprawozdanie z wdrażania *Planu realizacji*  
*Gwarancji dla Młodzieży w Polsce* w 2022 roku**



**Warszawa, 2023 r.**

## Spis treści

I. Wstęp.....	2
II. Sytuacja osób młodych na rynku pracy w Polsce.....	4
III. Kontekst realizacji <i>Gwarancji dla młodzieży</i> w Polsce.....	7
III. 1. Kontekst regulacyjny.....	7
III.2. Krajowy kontekst strategiczny i działania komplementarne do GdM.....	7
III.3. Prace nad naborem na projekty pilotażowe „Czas na młodych – punkty doradztwa dla młodzieży”.....	8
IV. Realizacja Gwarancji dla Młodzieży w Polsce w 2022 r. ....	9
IV. 1. Działania urzędów pracy .....	9
IV.2. Działania Ochotniczych Hufców Pracy.....	10
IV.3. Wsparcie w projektach konkursowych realizowanych w ramach interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014 – 2020.....	11
IV.4. Projekty pozakonkursowe Ochotniczych Hufców Pracy.....	12
IV. 5. Program „Pierwszy biznes – wsparcie w starcie” .....	12
IV.6. Wsparcie ze środków europejskich w ramach perspektywy finansowej 2021-2027....	13
IV.6.1. Programy regionalne na lata 2021-2027 .....	13
IV.6.2. Projekty w ramach programu Fundusze Europejskie na rzecz Rozwoju Społecznego 2021 – 2027 (FERS) .....	16
IV.7. Realizacja GdM w Polsce w 2022 r. wg grup docelowych.....	17
IV.7.1. Osoby w wieku 15-17 lat.....	17
IV.7.2. Osoby w wieku 18-29 lat .....	17
IV.7.3. Osoby, które opuściły pieczę zastępczą .....	18
IV.7.4. Kobiety do 30. roku życia wychowujące dzieci .....	19
V. Realizacja zasady partnerstwa w ramach <i>Gwarancji dla Młodzieży</i> .....	22
VI. Wnioski i rekomendacje.....	23
Aneks statystyczny.....	24

## I. Wstęp

Niniejsze sprawozdanie jest pierwszym sprawozdaniem z wdrażania zaktualizowanego w sierpniu 2022 r. *Planu Realizacji Gwarancji dla Młodzięży w Polsce*.<sup>1</sup>

Aktywność zawodowa osób młodych jest wyzwaniem dla rynków pracy w zdecydowanej większości krajów UE. Osoby młode są również szczególnie narażone na skutki spowolnienia gospodarczego na rynku pracy, z uwagi na mniejsze doświadczenie zawodowe i umiejętności oraz krótszy staż zawodowy, skutkujący łatwiejszą dla pracodawcy możliwością rozstania się z młodym pracownikiem w sytuacji np. spadku aktywności ekonomicznej.

Jednym z głównych programów mających na celu wsparcie zatrudnienia osób młodych w Polsce jest program *Gwarancje dla Młodzięży* (GdM). Jego realizacja rozpoczęła się w 2014 r., w związku z *Zaleceniem Rady Unii Europejskiej z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Gwarancji dla Młodzięży*. W 2020 r. Zalecenie to zostało zastąpione *zaleceniem Rady UE z 30 października 2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzięży*.<sup>2</sup>

Realizacja GdM w latach 2014-2020 prowadzona była na podstawie „*Planu realizacji Gwarancji dla Młodzięży w Polsce*” (z kwietnia 2014 r., zaktualizowanego w październiku 2015 r.) i opierała się na funkcjonowaniu 4 podstawowych filarów wsparcia dla młodych osób:

- (1) Działania urzędów pracy (szeroki wachlarz form aktywizacji zawodowej, podnoszenia kompetencji, wspierania przedsiębiorczości oraz zachęt zatrudnieniowych dla pracodawców).
- (2) Działania Ochotniczych Hufców Pracy (działania edukacyjne i wychowawcze jednostek OHP oraz projekty aktywizacji zawodowej) dla młodzięży od 15 do 25 r. ż.
- (3) Projekty wyłaniane w konkursach na szczeblu centralnym i regionalnym (projekty na szczeblu centralnym były wyłaniane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, a na poziomie regionalnym przez Wojewódzkie Urzędy Pracy).
- (4) Program pożyczkowy „*Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie*”, realizowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Na mocy porozumienia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej oraz Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z 9 marca 2023 r. program ten zostanie zasilony ze środków EFS+ Dzięki temu znacznie zwiększy się zasięg tego Programu, wsparciem zostanie objęta szersza grupa docelowa niż dotychczas, m.in. o pożyczki na samozatrudnienie będą mogły ubiegać się osoby pracujące o niższych dochodach<sup>3</sup>.

W sierpniu 2022 r. Minister Rodziny i Polityki Społecznej zatwierdził zaktualizowany *Plan realizacji Gwarancji dla młodzięży w Polsce*. Prace nad aktualizacją *Planu* zostały zainicjowane ze względu na potrzebę dostosowania kierunków wsparcia osób młodych do aktualnych trendów na rynkach pracy oraz do rekomendacji zawartych w ww. nowym Zaleceniu Rady UE z października 2020 r.

---

<sup>1</sup> <https://dlamlodych.praca.gov.pl/>

<sup>2</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32020H1104%2801%29>

<sup>3</sup> Ogółem, z wdrożonych w ramach GdM instrumentów wsparcia w Polsce w latach 2014 – 2021 r. skorzystało prawie 6 mln osób młodych. Największa liczba uczestników (5,9 mln) wzięła udział w działaniach organizowanych przez PUP.

Zaktualizowany *Plan* zawiera diagnozę sytuacji osób do 30 r. ż. na rynku pracy, analizę dotychczasowych efektów GdM w Polsce, a także opis nowych rozwiązań. Nowa edycja GdM opiera się na dobrych praktykach i układzie instytucjonalnym sprawdzonym w poprzedniej odsłonie programu - realizatorami są zatem nadal urzędy pracy, Ochotnicze Hufce Pracy i Bank Gospodarstwa Krajowego, a także podmioty z nimi współpracujące (np. organizacje pozarządowe realizujące projekty z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus).

Główne zmiany wobec poprzedniej edycji dotyczą nowych zasad horyzontalnych programu, kładących nacisk na:

- ocenę i wzmocnienie umiejętności cyfrowych osób młodych,
- powiązanie ofert wsparcia z potrzebami dwóch transformacji - cyfrowej i zielonej,
- zapewnienie wysokiej jakości ofert dla osób młodych,
- a także na pogłębione zindywidualizowane podejście i aktywne docieranie z ofertą wsparcia do osób młodych.

Adresatami GdM są osoby młode, znajdujące się w czterech podgrupach:

- osoby w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończące naukę lub zaniedbujące obowiązek szkolny/nauki;
- osoby w wieku 18-29 lat:
  - zarejestrowane jako bezrobotne;
  - pozostające poza zatrudnieniem, edukacją i szkoleniem (NEET);
  - będące bezrobotnymi oraz poszukującymi pracy absolwentami szkół i uczelni;
- osoby, które opuściły pieczę zastępczą;
- kobiety do 30 r. ż. wychowujące dzieci.

## II. Sytuacja osób młodych na rynku pracy w Polsce.

Wraz z obserwowaną na przestrzeni ostatnich lat poprawą sytuacji na rynku pracy w Polsce poprawiała się też sytuacja osób młodych. To grupa, która ze względu na małe doświadczenie zawodowe, zaliczana jest do grup wrażliwych na rynku pracy, tym samym w największym stopniu podatnych na negatywne zmiany koniunktury gospodarczej. Tak było na przykład w okresie pandemii, która uderzyła szczególnie w osoby młode, często pracujące na niestabilnych umowach o pracę oraz w branżach szczególnie dotkniętych skutkami pandemii, jak: turystyka, gastronomia, czy branża event'owa.

W przypadku młodzieży zamieszkałej w małych miastach lub na wsi problemem może być także wejście na rynek pracy z uwagi na niską dostępność ofert pracy w najbliższej okolicy. Dlatego też osoby takie po zakończeniu edukacji często pozostają w większych miastach i tam poszukują zatrudnienia, co z kolei powoduje wyludnianie niektórych obszarów kraju.

Aktywność zawodowa młodych ludzi w Polsce w porównaniu z Unią Europejską pozostaje stosunkowo niska w młodszych grupach wiekowych, co w znacznej mierze wynika z kontynuacji przez nich kształcenia, w tym na uczelniach. W 2022 r. współczynnik aktywności zawodowej młodych w wieku 15-24 lata wyniósł w Polsce 31,1% (wobec 40,7% w Unii Europejskiej), ale w grupie 25- 29 lat już 85,0% (83,3% w UE).

Podobnie sytuacja przedstawia się w odniesieniu do wskaźnika zatrudnienia – w przypadku osób w wieku 15-24 lata wyniósł w 2022 r. w Polsce 27,8% (wobec 34,7% w UE), ale w grupie 25-29 lat już 81,3% (76,3% w UE). Oznacza to, że aktywność zawodowa i zatrudnienie są niskie w grupie 15-24 lata, ale w grupie 25-29 przekraczają średnią dla UE.

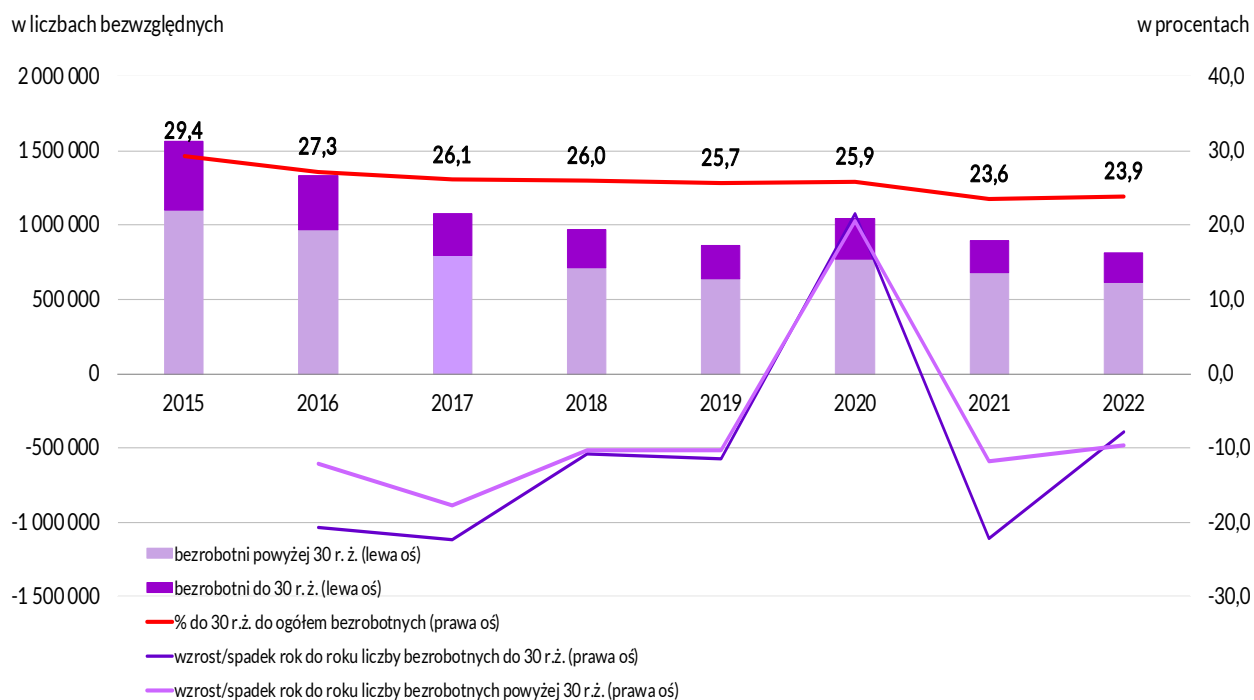
Z kolei stopa bezrobocia (wg Eurostatu) w 2022 r. dla osób w wieku 15-24 lata wyniosła w Polsce 10,8% (wobec 14,5% w UE), a w grupie 25- 29 lat 4,4% (8,4% w UE). Tym samym stopa bezrobocia młodych w Polsce była zdecydowanie niższa niż w UE. W porównaniu do 2015 r. stopa bezrobocia dla osób w wieku 15-29 lat spadła ponad dwukrotnie.

Statystyki rejestrowanego bezrobocia w Polsce pokazują, że w końcu 2022 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 812 tys. bezrobotnych<sup>4</sup> wobec 1,563 tys. w końcu 2015 r. Dynamika spadku liczby bezrobotnych do 30 r. ż. była jeszcze silniejsza. Liczba młodych bezrobotnych zmniejszyła się z ponad 459 tys. do 194 tys. Udział bezrobotnych do 30 r. ż. wśród ogółu zarejestrowanych spadł w tym czasie z 29,4% do 23,9%.

---

<sup>4</sup> W końcu czerwca 2023 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 783,5 tys.

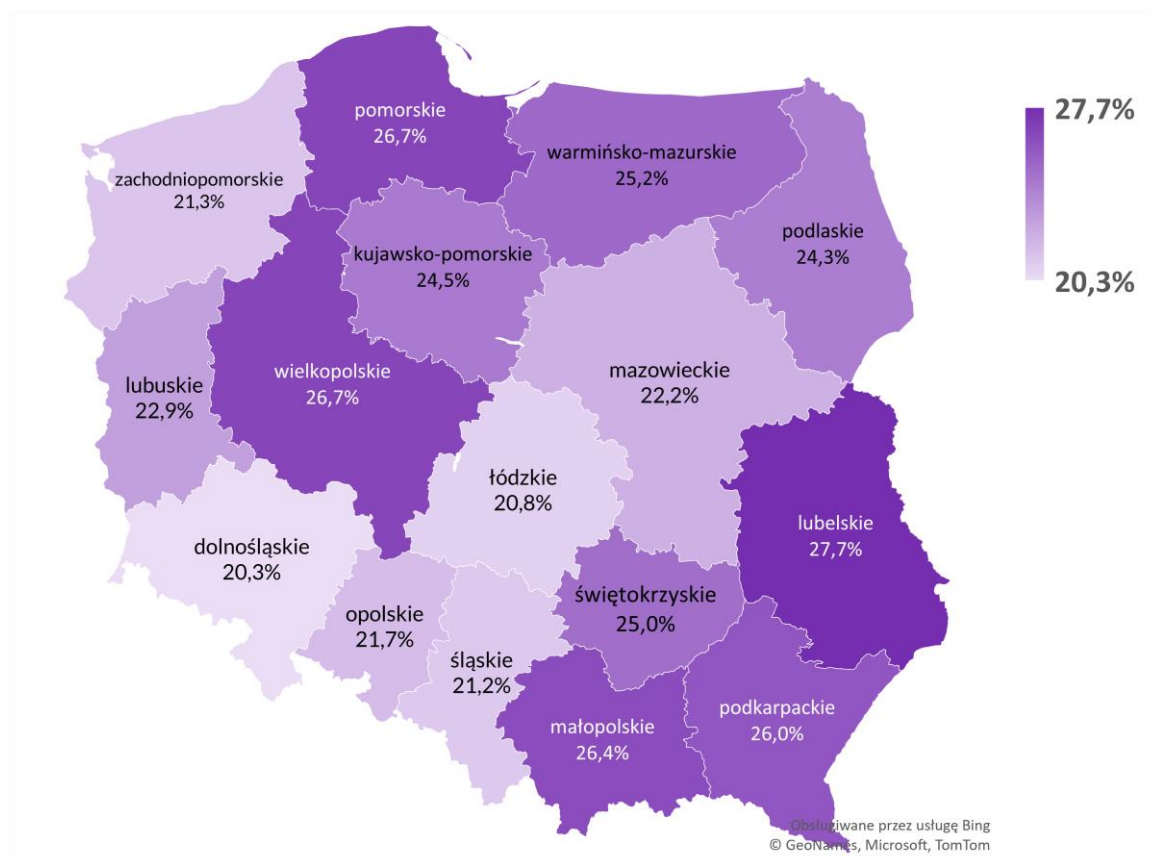
Wykres nr 1. Bezrobotni do 30 r.ż. w latach 2015-2022 – stan w końcu roku sprawozdawczego.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odsetek osób do 30 r.ż. wśród bezrobotnych na koniec 2022 r. mieścił się w przedziale od 20,3% w woj. dolnośląskim do 27,7% w woj. lubelskim. Na poziomie powiatów różnicowanie było jeszcze silniejsze, bowiem wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 11,5% w m. st. Warszawa do 39,9% w powiecie kartuskim.

Mapa nr 1. Udział bezrobotnych do 30 r. ż. w liczbie bezrobotnych, ogółem w końcu 2022 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Osoby młode od lat są jednymi z głównych adresatów działań aktywizacyjnych prowadzonych przez urzędy pracy i częściej niż inne kategorie bezrobotnych korzystają z publicznego wsparcia. Aktywne formy wsparcia finansowane z Funduszu Pracy umożliwiają młodym ludziom nabycie doświadczenia zawodowego i poszukiwanych na rynku kwalifikacji.

W latach 2015-2022 udział w aktywnych programach rozpoczęło 1 430 tys. bezrobotnych do 30 r. ż. Młodzi stanowili średnio 48% wszystkich aktywizowanych bezrobotnych, podczas gdy w liczbie bezrobotnych było ich średnio 26%. Najwięcej młodych osób podejmowało staże, prace subsydiowane i szkolenia.

### Wskaźnik NEET

Jednym z wyzwań dla systemu edukacji i rynku pracy jest aktywizacja osób z grupy NEET (czyli młodych osób nie pracujących, nie uczących się ani nie szkolących się). Jest to także jeden z priorytetów GdM.

W Polsce wskaźnik NEET w grupie osób w wieku 15-29 lat kształtuje się na średnim poziomie w UE. W 2022 r. wyniósł on 10,9% (wobec 11,7% w UE27).

### III. Kontekst realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce*

Ograniczanie bezrobocia osób młodych i promocja zatrudnienia tej grupy na miejscach pracy o wysokiej jakości znajduje się wśród priorytetów polityki rynku pracy w Polsce. GdM jest jednym z zasadniczych elementów kompleksowych działań na rzecz wsparcia zatrudnienia osób młodych.

#### III. 1. Kontekst regulacyjny

Znowelizowana w 2014 r. ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy rozszerzyła definicję osób młodych w szczególnej sytuacji na rynku pracy poniżej 30. r. ż.<sup>5</sup> oraz skróciła maksymalny termin dla udzielenia wsparcia osobom bezrobotnym do 25 r. ż. z 6 miesięcy do 4 miesięcy od dnia rejestracji w urzędzie pracy. Od wejścia w życie tego przepisu – co nastąpiło w II kwartale 2014 roku – wsparcie kierowane do bezrobotnej młodzieży przez urzędy pracy jest usankcjonowane ustawowo, a tym samym, GdM znajdują trwałe umocowanie w polskich przepisach<sup>6</sup>. Ważną zmianą regulacyjną wprowadzoną w 2022 r. była nowelizacja ustawy dodająca przepis art. 9 ust. 1 pkt 25, pozwalający na finansowanie z Funduszu Pracy działań mających na celu aktywne docieranie z ofertą do osób niezarejestrowanych w urzędach pracy.

#### III.2. Krajowy kontekst strategiczny i działania komplementarne do GdM

Kwestia wspierania zatrudnienia, m.in. dla osób młodych, jest szczególnie mocno zaakcentowana w jednej z dziewięciu strategii rozwoju - Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL). Do najważniejszych elementów realizacji SRKL należą działania nakierowane zarówno na podnoszenie kompetencji, także społecznych, młodych osób, w tym zwiększanie potencjału kreatywności i innowacyjności oraz możliwości ich wykorzystania, jak i wsparcie aktywnego uczestnictwa młodzieży w procesach społecznych. Do głównych działań zaprojektowanych w SRKL na rzecz ludzi młodych jest poprawa ich umiejętności m.in. przez: wzmocnienie informacji i doradztwa edukacyjno-zawodowego, rozwój dobrowolnej oceny umiejętności młodych jako podstawy planowania indywidualnych ścieżek poprawy umiejętności, uczenie się w miejscu pracy oraz rozwijanie kompetencji przez realizację działań społecznych), promocję korzyści z uczenia się przez całe życie.

Działania wspierające zatrudnienie osób młodych są także ujęte w kolejnych edycjach *Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia (KPDZ)*<sup>7</sup>, opracowywanego na podstawie przepisów ww. ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Wśród nich przewidziano m. in. realizację kompleksowego pakietu działań adresowanych do osób młodych wchodzących na rynek pracy w ramach inicjatywy pn. *Godna praca dla młodych*, mającej na celu zwiększenie stabilności zatrudnienia młodych osób. Ten cel jest realizowany poprzez inwestowanie w kompetencje osób młodych i dostarczenie im kompleksowego wsparcia zawodowego, w celu zapewnienia osobom młodym dostępu do zatrudnienia w zawodach zarazem dobrze płatnych, jak i perspektywicznych w kontekście kolejnych lat życia

---

<sup>5</sup> Nowelizacja wprowadziła także obowiązek przygotowania Indywidualnego Planu Działania dla wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych zgodnie z art. 34a ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

<sup>6</sup> W 2021 r. minister właściwy do spraw pracy podjął prace nad pakietem nowych regulacji, mających na celu przeprowadzenie kompleksowej modernizacji rynku pracy, dotyczącej aktywnych polityk rynku pracy, funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia oraz procedur regulujących zatrudnianie cudzoziemców. Jednym z elementów projektowanego pakietu regulacji są przepisy dotyczące wspierania zatrudnienia osób poniżej 30 r.ż.

<sup>7</sup> Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia - Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej - Portal Gov.pl ([www.gov.pl](http://www.gov.pl))



zawodowego. Obok komponentu związanego z realizacją GdM ww. pakiet działań przewiduje komplementarne programy krajowe kierowane do osób młodych oraz zmiany regulacyjne<sup>8</sup>.

### III.3. Prace nad naborem na projekty pilotażowe „Czas na młodych – punkty doradztwa dla młodzieży”

W 2022 r. podjęto prace nad ogłoszeniem naboru na projekty pilotażowe pn. „Czas na młodych – punkty doradztwa dla młodzieży”. Celem naboru jest przetestowanie w Polsce modelu zintegrowanych usług dla osób młodych (tzw. *one stop shop*), wspierających tę grupę na rynku pracy. Punkty doradztwa zaoferują osobom młodym dostęp do usług i informacji w co najmniej trzech obszarach: zatrudnienie, pomoc społeczna, wsparcie psychologiczne. Dodatkowymi obszarami wsparcia mogą być: edukacja, zdrowie, zamieszkanie, doradztwo prawne i finansowe. Ważnym elementem testowanych modeli będzie uwzględnienie w nich praktycznych form wsparcia (zwłaszcza staży) oraz aktywne docieranie do osób młodych z ofertą i informacją o wsparciu. Punkty rozpoczną swoją działalność – w zależności od założeń danego projektu – od lipca, sierpnia lub września 2023 r. i potrwać do końca 2024 r.<sup>9</sup>

Po zakończeniu pilotażu (w grudniu 2024 r.) zostanie przeprowadzona jego ewaluacja. Efekty pilotażu posłużą jako podstawa do dalszych prac nad systemowym rozwiązaniem w Polsce w zakresie punktów wsparcia dla młodzieży (ww. *one stop shop*), które ma zostać opracowane w ramach programu FERS 2021-2027 (patrz: str. 16). Podejście to jest obecne w innych krajach w Europie oraz jest rekomendowane w *Zaleceniu Rady UE w sprawie wzmocnionej Gwarancji dla młodzieży*.

---

<sup>8</sup> W ramach planowanych zmian w przepisach obecnie opracowywanej kompleksowej modernizacji rynku pracy w Polsce zaproponowano blok przepisów dotyczących wsparcia osób młodych, w tym przepisy dotyczące:

- ustanowienia funkcji doradcy ds. osób młodych w powiatowych urzędach pracy;
- możliwości tworzenia w urzędach pracy punktów dla osób młodych, oferujących zintegrowane usługi (tzw. *one stop shop*);
- szkoleń cyfrowych dla osób młodych, poprzedzających inne formy wsparcia (lub towarzyszące im – w zależności od danej formy),
- możliwości realizacji na gruncie ustawy programów rządowych ukierunkowanych na wsparcie zatrudnienia osób młodych.

Osoby młode będą także jedną z grup mających pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w formach pomocy określonych w ustawie oraz będą grupą, dla której obligatoryjnie jest sporządzany indywidualny plan działania. Specjalnie ułatwienia dla osób poniżej 30 r. ż. będą także zawarte w poszczególnych częściach ustawy (np. dofinansowanie utworzenia stanowiska pracy zdalnej, wyższe wynagrodzenie agencji zatrudnienia z tytułu aktywizacji osoby młodej).

<sup>9</sup> Nabór na projekty pilotażowe pn. „Czas na młodych – punkty doradztwa dla młodzieży” został ogłoszony 14 marca 2023 r. Jest skierowany do powiatowych urzędów pracy działających na terenie powiatów, w których udział osób młodych do 30 r. ż. w ogóle zarejestrowanych osób bezrobotnych jest wyższy od średniej dla kraju (tj. przekraczał na koniec grudnia 2022 r. 23,9%). 31 maja Minister Rodziny i Polityki Społecznej zatwierdziła listę projektów rekomendowanych do dofinansowania w ramach naboru.

## IV. Realizacja Gwarancji dla Młodzi w Polsce w 2022 r.

### IV. 1. Działania urzędów pracy

Jak wspomniano w rozdziale II, osoby młode od lat są jednymi z głównych adresatów działań aktywizacyjnych prowadzonych przez urzędy pracy i częściej niż inne kategorie bezrobotnych korzystają z publicznego wsparcia. Aktywne formy wsparcia finansowane z Funduszu Pracy (FP) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) umożliwiają młodym ludziom nabycie doświadczenia zawodowego i poszukiwanych na rynku kwalifikacji.

W 2022 r. udział w aktywnych formach wsparcia rozpoczęło 128,5 tys. bezrobotnych do 30 r. ż. i stanowili oni 41,8% ogółu zaktywizowanych. Tym samym udział młodych wśród zaktywizowanych osób był prawie 2-krotnie wyższy niż ich udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych.

Osoby młode, które mają problemy z podejmowaniem dobrej jakości zatrudnienia, mogą na bieżąco korzystać, na zasadach ogólnych, ze wsparcia określonego w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.

W obecnie obowiązującej ustawie o promocji zatrudnienia zostały zapisane również rozwiązania dedykowane wyłącznie osobom młodym oraz pracodawcom zatrudniającym osoby młode, które dotyczą:

- skrócenia do 4 miesięcy czasu, w którym urząd pracy zobowiązany jest przedstawić osobie do 25 r.ż. ofertę pracy lub ofertę działań aktywizacyjnych,
- objęcia bezrobotnych do 30 r.ż. instrumentami wspierającymi mobilność i zatrudnienie na rynku pracy, takimi jak: boni szkoleniowy, boni stażowy, boni zatrudnieniowy, boni na zasiedlenie,
- udzielania pożyczek z FP na utworzenie stanowiska pracy lub podjęcie działalności gospodarczej, o którą mogą ubiegać się m.in. poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego oraz studenci ostatniego roku studiów,
- refundacji pracodawcom składek na ubezpieczenia społeczne za bezrobotnych do 30 r.ż. podejmujących pierwszą pracę,
- zwolnienia pracodawców z obowiązku odprowadzania składek na FP i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zatrudnione osoby w wieku do 30 r.ż.

Gdy sytuacja na lokalnym rynku pracy i potrzeby młodych bezrobotnych wymagają podjęcia niestandardowych działań w zakresie aktywizacji zawodowej powiatowe urzędy pracy mogą realizować programy specjalne, w ramach których istnieje możliwość łączenia usług i instrumentów rynku pracy ze specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie oraz możliwość obejmowania każdego uczestnika programu kilkoma formami aktywizacji zawodowej.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę szczególną sytuację osób młodych, często dopiero wchodzących na rynek pracy, ustawa o promocji zatrudnienia (...) umożliwia bezrobotnym, którzy nie ukończyli 30 r.ż. odbycie stażu przez okres do 12 miesięcy (dla pozostałej grupy osób jest to 6 miesięcy).

W ubiegłym roku najpopularniejszą formą wsparcia wśród osób do 30 r. ż. były staże, które rozpoczęło 54,7 tys. bezrobotnych osób młodych – stanowiły one prawie 52% wszystkich beneficjentów tej formy wsparcia i zatrudnienie subsydiowane (podjęło je ok. 55,7 tys. osób młodych).

Analiza losów osób młodych po 6,12 i 18 miesiącach od opuszczenia wsparcia wskazuje, że ok. 60 % osób pozostaje aktywne zawodowo (odpowiednio: 58,2%, 58,2% i 60,6%), ok. 13% jest bezrobotne lub bierne zawodowo (odpowiednio: 13,1%, 13,4% i 11,4%), a w przypadku 28% osób ta wiedza nie jest dostępna.

## **IV.2. Działania Ochotniczych Hufców Pracy.**

W 2022 r. Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) kontynuowały realizację szkoleń zawodowych dla młodzieży. Były one adresowane do młodzieży w wieku 18-25 lat, w tym do uczestników kończących naukę w OHP, absolwentów OHP oraz młodzieży z lokalnego środowiska.

Szkolenia zawodowe były organizowane w oparciu o zapotrzebowanie rynku lokalnego oraz predyspozycje uczestników i absolwentów OHP, a także młodzieży z lokalnego środowiska.

W 2022 r. usługami z zakresu szkoleń zawodowych objęto 2 568 osób, w tym 1 119 uczestników OHP, 783 absolwentów OHP i 595 klientów z lokalnych środowisk.

Zajmowano się organizacją usług rynku pracy dla młodzieży w wieku 15-25 lat. OHP nadzorowało realizację programu wsparcia rozwoju zawodowego, dedykowanego młodzieży przebywającej w jednostkach opiekuńczo - wychowawczych OHP, absolwentom oraz młodzieży będącej w szczególnie trudnej sytuacji na rynku edukacji i pracy.

Obejmował on:

- poradnictwo zawodowe w trakcie rekrutacji i nauki w jednostce OHP,
- pośrednictwo pracy obejmujące zarówno miejsca u pracodawcy na przygotowanie zawodowe dla nowo zrekrutowanych uczestników OHP, jak i poszukiwanie ofert pracy z gwarancją zatrudnienia dla uczestników kończących naukę w OHP,
- współpracę z pracodawcami oraz monitoring realizacji programu przygotowania zawodowego uczestników OHP,
- organizację szkoleń poszerzających umiejętności zawodowe i kwalifikacje pełnoletnich wychowanków OHP,
- organizację wizyt studyjnych uczestników OHP u pracodawców.

W 2022 roku z usług rozwoju zawodowego skorzystało 67 815 osób – uczestników i absolwentów OHP oraz młodzieży zewnętrznej.

W ramach powyższych działań aktywizacyjnych OHP w 2022 r. realizowały:

- Warsztaty „Godzenie ról zawodowych i rodzinnych” - w 2022 r. zorganizowano 242 warsztaty dla 2 396 osób. Będą one kontynuowane w 2023 r.
- Szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej i kształtowania postaw przedsiębiorczych dla młodzieży - w 2022 r. OHP realizowały cykl szkoleń dla młodzieży w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych - „ABC prowadzenia działalności gospodarczej”; w 2022 r. zorganizowano 369 szkoleń, którymi objęto 4 750 osób.

- Wizyty studyjne u pracodawców dla uczestników OHP - w 2022 r. kontynuowano organizację wizyt studyjnych u pracodawców dla uczestników OHP. Wizyty studyjne u pracodawców polegały na odwiedzaniu zakładów pracy, z możliwością praktycznego doświadczenia wybranych zadań. Skierowane były do uczestników OHP, w tym w szczególności młodzieży drugiego i trzeciego roku nauki. W 2022 r. zorganizowano 317 wizyt studyjnych, w których wzięło udział 3 000 osób.

### **IV.3. Wsparcie w projektach konkursowych realizowanych w ramach interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014 – 2020.**

W ramach Programu Operacyjnego *Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020* (PO WER) w 2022 r. trwała realizacja projektów aktywizacyjnych dla osób młodych do 30 r.ż., w szczególności osób bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET) oraz osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji (tj.: matki przebywające w domach samotnej matki, osoby, które opuściły pieczę zastępczą, młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii, osoby, które zakończyły naukę w szkole specjalnej osoby, które opuściły zakłady karne lub areszty śledcze, zakład poprawczy lub schronisko dla nieletnich, osoby, które zakończyły naukę w szkole specjalnej lub opuściły zakład pracy chronionej (do 2 lat od opuszczenia danego ośrodka/placówki). Możliwe było objęcie wsparciem także imigrantów (w tym osób polskiego pochodzenia), reemigrantów, ubogich pracujących, osób odchodzących z rolnictwa i ich rodzin, osób zatrudnionych na umowach krótko-terminowych lub cywilno-prawnych.

Do końca 2022 r. ogłoszono dwa konkursy centralne: w maju 2015 r. o alokacji 60 mln zł oraz w grudniu 2017 r. o alokacji 150 mln zł. W latach 2014-2020 w I konkursie zrealizowano 27 projektów o wartości ok 23,5 mln zł, natomiast w II konkursie w latach 2018-2022 realizowanych było 58 projektów o wartości 61,7 mln zł. W 2022 r. zakończono realizację wszystkich projektów.

W projektach wzięło udział łącznie prawie 5,5 tys. osób (ponad 2,1 tys. kobiet i ponad 3,3 tys. mężczyzn). Wśród uczestników projektów było prawie 1,8 tys. osób z niepełnosprawnościami (ponad 0,8 tys. kobiet i prawie 1,0 tys. mężczyzn). W efekcie działań realizowanych w ramach projektów ponad 3,6 tys. osób (ponad 1,6 tys. kobiet i ponad 2,0 tys. mężczyzn) uzyskało nowe kwalifikacje lub nabyło nowe kompetencje. Z osób, które ukończyły projekty, ponad 1,5 tys., tj. 32,8% (ponad 0,6 tys. kobiet i ponad 0,9 tys. mężczyzn) podjęło zatrudnienie lub rozpoczęło działalność na własny rachunek. Ponadto, ponad 0,1 tys. uczestników po zakończeniu projektu podjęło kształcenie lub szkolenie.

W ramach POWER 2014-2020, partnerzy na rynku pracy oferowali pomoc w zakresie projektów aktywizacyjnych wyłonionych w konkursach organizowanych przez Wojewódzkie Urzędy Pracy (WUP), adresowanych do osób w wieku 15-29 lat, w tym do osób z niepełnosprawnościami, pozostających bez pracy oraz osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. osoby z kategorii NEET). Wsparcie kierowane było również do imigrantów (w tym osób polskiego pochodzenia), reemigrantów, osób odchodzących z rolnictwa i ich rodzin, tzw. ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych oraz pracujących w ramach umów cywilno-prawnych oraz osób, których kompetencje wymagają rozwoju z perspektywy potrzeb i wymogów rynku pracy.

Wg stanu na koniec 2022 r., od początku realizacji GdM, tj. od stycznia 2014 r., przyjęto do realizacji 1361 projektów finansowanych z EFS i Inicjatywy na rzecz Zatrudnienia Osób

Młodych<sup>10</sup> (*Youth European Initiative* - YEI). Wartość umów o dofinansowanie projektów zawartych z projektodawcami wyniosła 1 889,9 mln zł. W ramach projektów na poziomie regionalnym (Działanie 1.2 PO WER) do końca 2022 r. wsparciem objęto:

- 28 104 osoby bezrobotne, z czego 23 023 osoby w projektach współfinansowanych ze środków EFS i 5 081 w projektach z Inicjatywy YEI;
- 76 123 osób biernych zawodowo (z czego 57 522 – z EFS, 18 601 – z YEI);
- 8 161 osób pracujących, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (ze środków EFS).

Łącznie wsparciem objęto 112 388 uczestników Działania 1.2 PO WER.

W efekcie udzielonego wsparcia do końca 2022 r. 49 095 osób podjęło pracę po zakończeniu udziału w projektach, z czego 36 823 w wyniku wsparcia z EFS, natomiast 12 272 osoby po uzyskaniu wsparcia w projektach z Inicjatywy YEI.

Efektem tej interwencji było również uzyskanie kwalifikacji przez 60 679 osób.

#### **IV.4. Projekty pozakonkursowe Ochotniczych Hufców Pracy**

W ubiegłych latach Ochotnicze Hufce Pracy realizowały projekty pozakonkursowe finansowane ze środków EFS i Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI) w ramach Poddziałania 1.3.1 i 1.3.2 PO WER. Aktywizacja społeczno-zawodowa młodych osób prowadzona była kompleksowo poprzez doradztwo zawodowe i psychologiczne, nabywanie lub zmianę kwalifikacji, uzyskiwanie dodatkowych umiejętności cenionych przez pracodawców oraz staże zawodowe i pośrednictwo pracy. Wg stanu na koniec 2021 r. zrealizowano 9 projektów o łącznej wartości 223,0 mln zł. Wsparciem objęto łącznie 16,9 tys. osób, z czego: 14,8 tys. osób młodych z grupy NEET uzyskało kwalifikacje (88% uczestników), 16,4 tys. osób młodych z grupy NEET poprawiło swoją sytuację na rynku pracy poprzez zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej oraz zdolności do zatrudnienia (98% uczestników), 4,2 tys. osób (25% uczestników) podjęło zatrudnienie w okresie 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie, 1,2 tys. osób (7% uczestników) podjęło kształcenie lub szkolenie w okresie 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie.

W IV kwartale 2022 r. KG OHP rozpoczęła realizację kolejnego ogólnopolskiego przedsięwzięcia pt. „Aktywni górami!”. Projekt jest skierowany do 1500 uczestników OHP w wieku 15-20 lat. Projekt będzie realizowany do 30 września 2023 r.

#### **IV. 5. Program „Pierwszy biznes – wsparcie w starcie”**

Za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego w ramach programu „Pierwszy biznes – wsparcie w starcie” do końca grudnia 2022 r. pośrednicy finansowi udzielili łącznie 6389 pożyczek na kwotę 451,14 mln zł, z czego: 2675 pożyczek w kwocie 186,75 mln zł to wsparcie udzielone osobom należącym do grupy NEET, a 147 pożyczek o wartości 4,29 mln zł to pożyczki z przeznaczeniem na utworzenie stanowiska pracy.

---

<sup>10</sup> Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych jest jednym z głównych źródeł finansowania UE przewidzianych na wspieranie wdrażania programów gwarancji dla młodzieży do 2023 r. UE uruchomiła ją pierwotnie w 2013 r., aby wesprzeć młodych ludzi mieszkających w regionach, gdzie stopa bezrobocia wśród młodzieży przekroczyła 25 proc. W latach 2021–2027 dla uproszczenia instytucje UE włączyły Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych do Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), utrzymując jednocześnie nacisk na zatrudnienie ludzi młodych.

W 2022 r. do programu przystąpiło 176 osób (98 mężczyzn i 78 kobiet), w tym 3 osoby do 19 r. ż., 54 osoby w wieku 20 – 24 lata i 119 osób w wieku 25 – 30 lat.

#### **IV.6. Wsparcie ze środków europejskich w ramach perspektywy finansowej 2021-2027**

W perspektywie finansowej 2021-2027 wsparcie osób młodych realizowane jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w programach regionalnych oraz w zakresie rozwiązań systemowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).

##### **IV.6.1. Programy regionalne na lata 2021-2027**

Zgodnie z ustaloną linią demarkacyjną<sup>11</sup>, w ramach Celu polityki 4: *Europa o silniejszym wymiarze społecznym przez wdrażanie europejskiego filaru praw socjalnych* wsparcie dla osób młodych w zakresie aktywizacji zawodowej jest możliwe jedynie na poziomie regionalnym w ramach:

- celu szczegółowego a - w projektach PUP i wojewódzkich komend OHP, w ramach których oferowane są instrumenty i usługi rynku pracy, mające na celu kompleksową aktywizację zawodową i edukacyjną osób młodych, które są zarejestrowane jako bezrobotne lub znajdują się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy;
- celu szczegółowego h, umożliwiającego połączenie instrumentów aktywizacji społecznej i zawodowej – w przypadku osób biernych zawodowo (najbardziej oddalonych od rynku pracy).

Wsparcie udzielane jest w ramach następujących rodzajów działań:

(1) Instrumenty i usługi rynku pracy wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym:

- identyfikacja potrzeb osób młodych oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego poprzez opracowanie indywidualnych planów działań (IPD),
- pośrednictwo pracy w zakresie uzyskania odpowiedniego zatrudnienia zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie wyboru odpowiedniego zawodu oraz pomoc w planowaniu rozwoju kariery zawodowej,
- realizacja wysokiej jakości szkoleń służących zdobyciu, zmianie lub podniesieniu kompetencji lub kwalifikacji niezbędnych do wykonywania danego zawodu lub zadań na określonym stanowisku;
- nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu poprzez staże spełniające standardy wskazane w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży,
- wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia, m.in. poprzez pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia, boni zatrudnieniowe lub boni na zasiedlenie dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność danej formy wsparcia;

---

<sup>11</sup> Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, (<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/prawo-i-dokumenty/umowa-partnerstwa/>).

- wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej – wyłącznie w ramach projektów powiatowych urzędów pracy.

(2) Działania towarzyszące aktywizacji edukacyjno-zawodowej realizowane (jako uzupełnienie do działań wskazanych w pkt 1) w projektach OHP, w tym:

- identyfikacja deficytów edukacyjnych i społeczno-wychowawczych, potrzeb i umiejętności danej osoby służące doborowi form wsparcia (instrumentów i usług rynku pracy) do indywidualnej sytuacji danej osoby;
- opieka ukierunkowana na osobę młodą m.in. poprzez doradztwo, poradnictwo i mentoring służące zmotywowaniu oraz przygotowaniu danej osoby do wejścia na rynek pracy i na wymogi związane z uczeniem się przez całe życie;
- wsparcie osób młodych w wyrównaniu zaległości edukacyjnych oraz rozwijaniu zdolności i umiejętności m.in. poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych oraz zajęć integracyjnych i rozwoju osobistego;
- wsparcie rozwoju kompetencji emocjonalno-społecznych osób młodych m.in. poprzez zajęcia terapeutyczno-korekcyjne, szkolenia z zakresu tzw. kompetencji miękkich służące redukcji zachowań dysfunkcyjnych;
- wsparcie osób młodych w podnoszeniu umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych potrzebnych do wykonywania danego zawodu m.in. poprzez organizację różnego typu szkoleń służących do skutecznego wejścia na rynek pracy i pomyślnego funkcjonowania w społeczeństwie.

W programach regionalnych 2021-2027 wsparcie dla osób młodych koncentruje się w projektach powiatowych urzędów pracy, ochotniczych hufców pracy oraz w projektach realizowanych w ramach inicjatywy ALMA (*Aim, Learn, Master, Achieve*). Wszystkie programy regionalne zostały zatwierdzone przez Komisję Europejską w IV kwartale 2022 r. Praktyczna realizacja projektów rozpoczęła się w 2023 r.

Instytucje zarządzające programami regionalnymi (IZ PR), czyli samorządy wojewódzkie, we wszystkich 16 regionach przeznaczą na wsparcie osób młodych łącznie 607 072 594 euro (alokacja EFS+, tj. bez wkładu krajowego)<sup>12</sup>.

Poniższa tabela przedstawia kwoty przeznaczone na wsparcie osób młodych w poszczególnych województwach (alokacja EFS+, tj. bez wkładu krajowego):

---

<sup>12</sup> W programach regionalnych wsparcie to oznaczone zostało kodem interwencji 136 – *Wsparcie specjalne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych*.

Tabela nr 1. Wsparcie osób młodych w poszczególnych województwach w programach regionalnych na lata 2021 – 2027.

Województwo	Alokacja EFS+ dla kodu 136 (w EUR)	Planowana liczba młodych osób objętych wsparciem
dolnośląskie	46 500 000	9 354
kujawsko-pomorskie	25 400 000	11 472
lubelskie	35 192 086	13 286
Lubuskie <sup>13</sup>	18 000 000	1 884
łódzkie	33 038 126	7 340
małopolskie <sup>13</sup>	35 250 000	7 950
mazowieckie	41 338 710	16 075
opolskie	24 360 000	4 625
podkarpackie	40 000 000	13 866
podlaskie	27 357 000	10 651
pomorskie	35 000 000	18 600
śląskie	55 740 272	2 696
świętokrzyskie	45 193 945	15 007
warmińsko-mazurskie	37 570 103	5 960
wielkopolskie	25 025 000	10 022
zachodniopomorskie	27 500 000	3 170
<b>łącznie</b>	<b>552 465 242</b>	<b>151 958</b>

Źródło: opracowanie własne MFiPR na podstawie danych z IZ PR 2021-2027.

<sup>13</sup> W szacowanej liczbie osób młodych dla danego województwa nie zostały uwzględnione szacunki dla celu szczegółowego h) *Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.*



## **IV.6.2. Projekty w ramach programu Fundusze Europejskie na rzecz Rozwoju Społecznego 2021 – 2027 (FERS)**

W ramach programu krajowego FERS przewidziano zestaw komplementarnych działań wspierających realizację GdM w Polsce. Ich celem jest wzmocnienie koordynacyjnej roli ministra właściwego do spraw pracy (będącego Koordynatorem Krajowym GdM) poprzez następujące instrumenty:

### **IV.6.2.1. Projekt pn. *Koordinacja wsparcia osób młodych i długotrwale bezrobotnych na rynku pracy i wzmocnienie jej skuteczności z poziomu krajowego.***

Celem projektu (o wartości 5 mln zł na lata 2023-2027) jest wzmocnienie w Polsce działań koordynujących wsparcie w zatrudnieniu dwóch grup: (1) osób młodych do 30 r. ż.<sup>14</sup> oraz (2) osób długotrwale bezrobotnych.

Przewidziane w projekcie zadania wzmocnią:

- system monitorowania losów osób otrzymujących wsparcie (czyli osób do 30 r. ż. i osób długotrwale bezrobotnych, które skorzystały z danej formy wsparcia)
- zasięg oddziaływania form wsparcia poprzez działania informacyjne i lepsze ukierunkowanie wsparcia,
- potencjał realizatorów wsparcia, a także komplementarność i synergię działań podejmowanych przez poszczególne podmioty.

Komplementarny charakter będą mieć także działania w ramach projektu wybieranego w sposób niekonkurencyjny (projektodawcą jest MRPiPS), dotyczącego wsparcia osób młodych na Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI). Optymalnemu ukierunkowaniu działań w ramach GdM posłużą także efekty kolejnego projektu MRPiPS wybieranego w sposób niekonkurencyjny pn. *Opracowanie i wdrożenie systemu strategicznego prognozowania zapotrzebowania na umiejętności w obszarze zielonej i cyfrowej gospodarki.*

### **IV.6.2.2. Projekty wybierane w sposób konkurencyjny, które wzmocnią świadczenie wsparcia na rzecz osób młodych i długotrwale bezrobotnych (alokacja 8 mln zł na lata 2024 - 2027).**

Projekty te będą dotyczyć:

- wypracowania nowych standardów wsparcia dla osób młodych i docierania do poszczególnych grup,
- realizacji badań i analiz dotyczących sytuacji osób młodych na rynku pracy (ze szczególnym uwzględnieniem młodych matek),
- przetestowania w Polsce podejścia jednego okienka poprzez opracowanie modelu punktów kompleksowej obsługi osób młodych tzw. *One stop shop*,
- wypracowania systemu oceny cyfrowych kompetencji osób młodych.

---

<sup>14</sup> Przez osoby do 30 r. ż. należy rozumieć osoby, które w dniu rejestracji do wsparcia w ramach GdM nie mają ukończonego 30 r. ż. Ww. pojęcie (tj. „do”) jest stosowane w projektowanych przepisach prawnych w obszarze rynku pracy, które zastąpią obecnie obowiązującą ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Z chwilą wejścia w życie ww. nowych przepisów zapisy Planu realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce zostaną dostosowane odpowiednio.

### **IV.6.2.3 Projekty adresowane do osób opuszczających pieczę zastępczą.**

Wsparciu osób, które opuszczają pieczę zastępczą, służyć mają działania w ramach projektu planowanego do realizacji z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027. Wśród planowanych działań przewiduje się m.in. opracowanie planów działań w kierunku stabilizacji sytuacji i docelowego usamodzielnienia. Założeniem jest przeprowadzenie analizy sytuacji dzieci w pieczy zastępczej, ze wskazaniem dalszych działań na rzecz stworzenia im optymalnych warunków rozwoju.

### **IV.7. Realizacja GdM w Polsce w 2022 r. wg grup docelowych.**

Cztery podgrupy docelowe GdM w Polsce to:

- 1) osoby w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończące naukę lub zaniedbujące obowiązek szkolny/nauki;
- 2) osoby w wieku 18-29 lat:
  - zarejestrowane jako bezrobotne;
  - pozostające poza zatrudnieniem, edukacją i szkoleniem (NEET);
  - będące bezrobotnymi oraz poszukującymi pracy absolwentami szkół i uczelni;
- 3) osoby, które opuściły pieczę zastępczą;
- 4) kobiety poniżej 30 r. ż. wychowujące dzieci.

#### **IV.7.1. Osoby w wieku 15-17 lat**

W odniesieniu do osób w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończących naukę, zaniedbujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, zagrożonych wykluczeniem społecznym, które mają problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i usamodzielnieniem, w pierwszej kolejności podejmowane są działania w OHP. Koncentrują się one na udzielaniu wsparcia prowadzącego do podjęcia nauki i praktycznego przygotowania zawodowego w formie przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub nauki zawodu.

Działania na rzecz tej grupy zostały opisane w podrozdziale IV.2. na str. 12.

#### **IV.7.2. Osoby w wieku 18-29 lat**

W stosunku do osób w wieku 18-29 lat wsparcie w ramach GdM ma charakter standardowy lub pogłębiony/kompleksowy (w przypadku osób z grupy NEET).

Wsparcie obejmuje pełen zakres dostępnych instrumentów i usług rynku pracy. Dla osób młodych będących najbliższym zatrudnienia oferowane jest poradnictwo i pośrednictwo zawodowe oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, które dają szansę osobie młodej na płynne wejście na rynek pracy oraz zdobycie zatrudnienia, które pozwoli jej na wykorzystanie umiejętności i kompetencji, które już posiada.

Wprowadzaniu na rynek pracy, poprzez podnoszenie poziomu kompetencji i umiejętności, a także nabywanie niezbędnego doświadczenia, służą przede wszystkim staże i szkolenia. Dodatkowo, osoby te mogą skorzystać z możliwości dofinansowania dalszego kształcenia (m.in. studiów podyplomowych, stypendium na kontynuowanie nauki), co przekłada się na dalsze zwiększanie ich kompetencji, a tym samym szansę na znalezienie zatrudnienia. Taka kompleksowa oferta składająca się z szeregu form wsparcia finansowana jest ze środków krajowych i europejskich.

Jako szansę dla części młodych bezrobotnych, w szczególności tych o odpowiednich kompetencjach, zidentyfikowano rozwój przedsiębiorczości. Służą temu środki bezzwrotne na podejmowanie działalności gospodarczej dostępne w powiatowych urzędach pracy, a także program pożyczkowy realizowany we współpracy z BGK. Z programu pożyczkowego BGK mogą skorzystać osoby bezrobotne i poszukujący pracy absolwenci, którzy nie prowadzili działalności gospodarczej przez okres ostatnich 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o pożyczkę. Program ten będzie dostępny również dla osób młodych do 30 r. ż.

Osoby z grupy NEET są jedną z grup docelowych naboru na projekty pilotażowe pn. „Stabilna praca – silna rodzina”, ogłoszonego przez ministra właściwego do spraw pracy w 2021 r., w ramach którego wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy realizują projekty mające na celu przetestowanie nowych metod współpracy z klientami urzędów pracy, sposobów pomocy bezrobotnym, poszukującym pracy lub pracodawcom.

W ramach naboru podpisano umowy na realizację 71 projektów zgłoszonych przez urzędy pracy na kwotę prawie 55 mln zł.

Celem wielu projektów jest testowanie nowych rozwiązań kierowanych do osób młodych, takich m.in. jak:

- grant na samozatrudnienie, umożliwiający osobie młodej podjęcie własnej działalności gospodarczej,
- grant na kształcenie ustawiczne, umożliwiający pracodawcy przeszkolenie zatrudnionego młodego pracownika,
- umożliwienie zdobycia osobie młodej doświadczenia zawodowego w miejscu pracy w ramach praktyki zawodowej,
- jednorazowa wypłata środków dla rzemieślnika na organizację przygotowawczej aktywizacji zawodowej młodego pracownika,
- dofinansowanie do zatrudnienia dla pracodawcy, które pozwoli osobie młodej zdobyć doświadczenie zawodowe w ramach umowy o pracę lub umowy zlecenia,
- możliwość udziału osób młodych w organizowanych dla nich mini targach pracy.

Projekty pilotażowe w ramach ww. naboru są realizowane w latach 2022-2023. Po zakończeniu realizacji projektów MRPiPS podejmie decyzję o ewentualnym zaimplementowaniu wypracowanych rozwiązań do przepisów prawa lub upowszechnieniu ich w urzędach pracy do realizacji jako dobre praktyki.

#### **IV.7.3. Osoby, które opuściły pieczę zastępczą**

Jedną z grup osób młodych wymagających szczególnego wsparcia są osoby, które opuszczają pieczę zastępczą (do dwóch lat po opuszczeniu pieczy zastępczej)<sup>15</sup>:

- wychowankowie pieczy zastępczej powyżej 15. roku życia, którzy po zakończeniu pobytu w instytucjach pieczy zastępczej powrócili do rodzin naturalnych;

---

<sup>15</sup> System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Po osiągnięciu pełnoletności osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub inne placówki opiekuńczo-wychowawcze przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, a także pomoc prawną i psychologiczną.

- wychowankowie pieczy zastępczej powyżej 18. roku życia, którzy założyli własne gospodarstwo domowe;
- wychowankowie pieczy zastępczej powyżej 18. roku życia, którzy usamodzielniają się i mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia po zakończeniu pobytu w instytucjach pieczy zastępczej.

To, w jaki sposób osoby opuszczające pieczę zastępczą poradzą sobie w nowym życiu zależy w dużej mierze od ich stopnia usamodzielnienia się i realnego wsparcia, jakie mogą uzyskać w procesie przysposobienia zawodowego, znalezienia pracy, zagospodarowania. Nie jest łatwo uchwycić osoby opuszczające pieczę zastępczą we wskaźnikach dotyczących zatrudnienia, stopy bezrobocia, przynależności do grupy NEET, chyba że przy wykorzystaniu sprawozdań jednorazowych, zamówionych specjalnie w tym celu<sup>16</sup>.

Zgodnie z danymi statystycznymi w 2022 r., liczba dzieci powyżej 18. roku życia, które opuściły pieczę zastępczą wyniosła 6 881 (wobec 6 409 w 2020 r.), z czego 4 596 (w 2020 r. było to 3 939) pełnoletnich osób opuściło rodzinne formy pieczy zastępczej. Pełnoletni wychowankowie pieczy rodzinnej w 72% przypadków założyli własne gospodarstwa domowe, co należy uznać za bardzo dobry wynik. Spośród osób pełnoletnich, które opuściły rodziny zastępcze w 2022 r., do rodzin naturalnych powróciło 148 osób (w 2020 r. 159 osób), natomiast spośród osób pełnoletnich, które opuściły rodzinne domy dziecka, do rodzin naturalnych powróciło 22 osób (w 2020 r. 19 osób). Grupa 10 931 wychowanków w wieku 18-24 lata pozostaje w dotychczasowych rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka (na koniec 2020 r. było to 10 240).

Jak wspomniano (patrz: str. 12), wsparciu tej grupy docelowej służyły działania w ramach projektów w POWER 2014 -2020.

#### **IV.7.4. Kobiety do 30. roku życia wychowujące dzieci**

Współczynnik aktywności zawodowej kobiet w wieku 20-64 lat w Polsce w 2022 r. wyniósł 72,3% (wobec 85,6% dla mężczyzn); stanowią one też większość zbiorowości osób biernych zawodowo (61%<sup>17</sup>). Barrierami w aktywności zawodowej kobiet - szczególnie słabiej wykształconych, mieszkających w mniejszych miejscowościach, matek małych dzieci - są nieelastyczny czas pracy, nieatrakcyjne finansowo i niedogodnie położone miejsca pracy, obciążenia obowiązkami domowymi i opiekuńczymi, brak instytucji edukacyjnych i świadczących usługi opiekuńcze dla małych dzieci, brak komunikacji publicznej umożliwiającej dojazd do pracy i z pracy.

W grupie wiekowej 20-29 lat współczynnik aktywności zawodowej w 2022 r. w Polsce wyniósł 72,2% wobec 72,6% w UE-27. W przypadku kobiet współczynnik ten wyniósł 64,9% w Polsce i 68,2% w UE. Współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn wyniósł 79,2% w Polsce i 76,7% w UE. Widoczna jest zatem istotna różnica pomiędzy kobietami i mężczyznami w tej grupie wiekowej w Polsce (różnica 14,3 pp. wobec różnicy 8,5 pp. w UE). Z tego względu niezbędne jest

<sup>16</sup> Danymi, jakimi dysponuje MRPiPS w zakresie osób opuszczających pieczę zastępczą, są sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

<sup>17</sup> <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/pracujacy-bezrobotni-i-bierni-zawodowo-wyniki-wstepne-bael-i-kwartal-2023-roku.12.56.html>, GUS 24.07.2023 r.

szczególne wsparcie dla kobiet w wieku 20 – 29 lat w zakresie aktywizacji zawodowej, zwłaszcza dla kobiet mających dzieci.

Zgodnie ze sprawozdaniem MRPiPS w końcu 2022 r. wśród 812 301 zarejestrowanych osób bezrobotnych było:

- 116 487 kobiet do 30 r. ż. (436 409 kobiet w ogóle),
- 121 066 kobiet posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 r. ż. (bez względu na wiek),
- 127 571 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (jw.).

Od 2015 r. do 2022 r. udział w aktywnych programach rynku pracy rozpoczęło ponad 1 604 tys. bezrobotnych kobiet i stanowiły one 54,5% ogółu zaktywizowanych bezrobotnych. W samym tylko 2022 r. udział w aktywnych programach rynku pracy rozpoczęło 179,0 tys. bezrobotnych kobiet (58,2% ogółu aktywizowanych).

Kobiety powracające do pracy po urodzeniu dziecka są także jedną z grup docelowych wspomnianych już projektów pilotażowych pn. „Stabilna praca – silna rodzina”, w ramach których wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy testują nowe rozwiązania kierowane do bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawców.

W ramach projektów testowane są m.in. takie innowacyjne rozwiązania kierowane do kobiet jak:

- dofinansowanie zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy,
- praca adaptacyjna będąca formą aktywizacji polegająca na wykonywaniu czynności u pracodawcy bez nawiązywania stosunku pracy,
- pożyczka na zakup środka transportu np. roweru, skutera lub samochodu w związku z podjęciem zatrudnienia,
- bon wizerunkowy na poprawę wizerunku, np. na usługi fryzjerskie, zakup ubrań do pracy, co ułatwi podjęcie zatrudnienia,
- refundacja kosztów związanych z podjęciem pracy zdalnej (np. zakup sprzętu komputerowego, biurka).

Jeżeli zaproponowane i testowane w projektach pilotażowych nowe formy wsparcia, przyniosą w efekcie końcowym pożądany skutek, będą mogły zostać wprowadzone w skali całego kraju i wpłyną na poprawę sytuacji osób na rynku pracy, w tym kobiet.

#### IV.8. Postępy w realizacji wskaźników monitorujących dla GdM.

Tabela 3. Kluczowe wskaźniki monitorujące dla GdM.

<b>Wskaźniki makroekonomiczne</b>	<b>2013</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>	<b>2030</b>
współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 - 24 lata	33,3 %	31,8 %	31,0 %	31,1%	37 %
współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 25-29 lat	84,4 %	81,8 %	84,5 %	85%	88 %
współczynnik aktywności zawodowej kobiet w wieku 20-29 lat	62,7%	61,2%	63,4%	64,9%	68%
wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 - 24 lata	24,2 %	28,4 %	27,3 %	27,8%	33 %
wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 25-29 lat	73,0 %	77,8 %	80,7 %	81,3%	81 %
stopa bezrobocia osób w wieku 15 - 24 lata (BAEL)	27,3 %	10,8 %	11,9 %	10,8%	9 %
stopa bezrobocia osób w wieku 25-29 lat (BAEL)	13,6 %	4,8 %	4,5 %	4,4%	4 %
wskaźnik NEET osób w wieku 15-29 lat	16,2%	12,9%	13,4%	10,9%	10%
wskaźnik NEET osób w wieku 15 - 24 lata	12,2 %	8,6 %	11,2 %	8%	6 %
wskaźnik NEET osób w wieku 25-29 lat	22,7%	19,4 %	16,9 %	Bd.	12 %

## V. Realizacja zasady partnerstwa w ramach *Gwarancji dla Młodzieży*.

Prace *Zespołu monitorującego Gwarancje dla młodzieży*<sup>18</sup> są ważnym aspektem realizacji programu GdM w Polsce. Jego celem jest współpraca MRPiPS z organizacjami młodzieżowymi i młodzieżowymi strukturami partnerów społecznych oraz z instytucjami uczestniczącymi we wdrażaniu GdM w zakresie wypracowania jak najlepszych mechanizmów wsparcia osób młodych na rynku pracy odbywa się w ramach Zespołu monitorującego GdM. Zespół ten na podstawie Zarządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie powołania Zespołu monitorującego Gwarancje dla Młodzieży.

W 2022 r. odbyło się posiedzenie Zespołu monitorującego Gwarancje dla młodzieży, podczas którego omówiono dane nt. sytuacji osób młodych na rynku pracy oraz wyzwania w kontekście nowej edycji GdM w Polsce. Spotkanie było również okazją do przedstawienia stanu prac nad programem Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (2021-2027) oraz Regionalnymi Programami Operacyjnymi (w tym inicjatywą ALMA) przez przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Członkowie Zespołu są także na bieżąco konsultowani w kwestiach dotyczących realizacji monitorowania GdM, a także informowani o wydarzeniach i działaniach związanych z tematyką zatrudnienia osób młodych.

W listopadzie 2022 r. członkowie zespołu zostali zaproszeni do udziału w konferencji pt. „Osoby młode na rynku pracy” i warsztatach pn.:

- *Co obecnie jest najważniejsze dla osób młodych w pracy? Jakie będą zmiany w kolejnych latach?*
- *Nowe regulacje w zakresie wsparcia osób młodych w Polsce – jak je wdrożyć w praktyce?*
- *Jak zaplanować i zrealizować punkt wsparcia dla młodzieży (one stop-shop)?*

Konferencja i warsztaty odbyły się w Warszawie w dniach 24-25 listopada 2022 r.

---

<sup>18</sup> Zarządzenie nr 23 Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 28 czerwca 2022 r. w sprawie powołania Zespołu monitorującego Gwarancje dla Młodzieży.

## VI. Wnioski i rekomendacje

Wraz z obserwowaną na przestrzeni lat poprawą sytuacji na rynku pracy w Polsce poprawiała się też sytuacja osób młodych. Niemniej, w dalszym ciągu jest to grupa w trudniejszym położeniu na rynku pracy i z tego względu działania na jej rzecz powinny być kontynuowane.

W tym kontekście kluczowe będzie w 2023 r.:

- szybkie uruchomienie naborów na projekty współfinansowane środkami EFS+ i ich praktyczna realizacja;
- przygotowanie i uruchomienie projektu MRPIPS wspierającego koordynację wsparcia dla osób młodych;
- realizacja projektów wyłonionych w ramach naboru dotyczącego pilotażu punktów kompleksowych usług dla osób młodych;
- doskonalenie rozwiązań prawnych i instytucjonalnych w obszarze wspierania zatrudnienia osób młodych;
- rozwój systemu wspierania kompetencji cyfrowych osób młodych (ocena kompetencji cyfrowych osób przystępujących do wsparcia oraz ich uzupełnianie w razie potrzeby).



## Aneks statystyczny

Tabela nr 1. Wskaźnik NEET w grupie osób w wieku 15-29 w Polsce.

Zakres	Wskaźnik NEET		
	Polska	UE(27)	Różnica Polska-UE(27)
	w %		w p. p.
2022 r.	10,9	11,7	-0,8
2021 r.	13,4	13,1	0,3
2020 r.	13,1	13,9	-0,8
2019 r.	12	12,8	-0,8
2018 r.	12,2	13,3	-1,1
2017 r.	13	14	-1
2016 r.	14	14,8	-0,8
2015 r.	14,9	15,5	-0,6
2014 r.	15,7	16	-0,3
2013 r.	16,4	16,4	0
Wzrost/spadek w 2022 r. w porównaniu do 2013 r. w punktach proc.	-5,5	-4,7	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Tabela nr 2. Współczynnik aktywności zawodowej w grupie 15-29 lat.

Zakres	Współczynnik aktywności zawodowej w grupie 15-29 lat		
	Polska	UE(27)	Różnica Polska-UE(27)
	w %		w p. p.
2022 r.	51,6	55,5	-3,9
2021 r.	51,9	54,4	-2,5
2020 r.	51,6	53,1	-1,5
2019 r.	54,4	54,7	-0,3
2018 r.	54,4	54,7	-0,3
2017 r.	54,1	54,7	-0,6
2016 r.	54,1	54,6	-0,5
2015 r.	52,4	54,4	-2,0
2014 r.	53,2	54,6	-1,4
2013 r.	52,8	54,8	-2,0
Wzrost/spadek w 2022 r. w porównaniu do 2013 r. w punktach proc.	-1,2	0,7	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Tabela nr 3. Współczynnik aktywności zawodowej w grupie 15-29 lat.

Zakres	Wskaźnik zatrudnienia w grupie 15-29 lat		
	Polska	UE(27)	Różnica Polska-UE(27)
	w %		w p. p.
2022 r.	48,1	49,2	-1,1
2021 r.	48,1	47,4	0,7
2020 r.	47,4	45,8	1,6
2019 r.	50,3	48,1	2,2
2018 r.	49,7	47,5	2,2
2017 r.	48,4	46,7	1,7
2016 r.	46,9	45,7	1,2
2015 r.	44	44,7	-0,7
2014 r.	43,4	44	-0,6
2013 r.	41,7	43,6	-1,9
Wzrost spadek w 2022 r. w porównaniu do 2013 r. w punktach proc.	6,4	5,6	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Tabela nr 4. Stopa bezrobocia w grupie osób 15-29 lat.

Zakres	Stopa bezrobocia w grupie 15-29 lat		
	Polska	UE(27)	Różnica Polska-UE(27)
	w %		w p. p.
2022 r.	6,8	11,3	-4,5
2021 r.	7,2	13	-5,8
2020 r.	7,1	13,6	-6,5
2019 r.	6,6	12,1	-5,5
2018 r.	7,7	13	-5,3
2017 r.	9,5	14,3	-4,8
2016 r.	12	16	-4
2015 r.	14,5	17,5	-3
2014 r.	16,9	19	-2,1
2013 r.	19,3	20,1	-0,8
Wzrost spadek w 2022 r. w porównaniu do 2013 r. w punktach proc.	-12,5	-8,8	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat